

Datum: 2025-10-16

Dnr: S2025/01126

Till Socialdepartementet

Remissvar över betänkandet SOU2025:63 – "Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov".

Inledning

STHF tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förslagen. STHF är en partipolitiskt obunden förening som organiserar landets tandhygienister, offentligt och privat anställda samt egna företagare. STHF har cirka 3300 medlemmar och är en del av SRAT, som är ett medlemsförbund i Saco.

STHF ställer sig i huvudsak positiva till utredningens övergripande mål: att stärka patientsäkerheten genom skarpare reglering av kompetens, tydligare ansvarsfördelning mellan arbetsgivare och personal samt krav på fortbildning. Förslagen om lagstadgad fortbildningsplikt och översyn av specialistkompetenser bedömer vi som särskilt betydelsefullt för tandvården, tandhygienistprofessionen och arbetet med att upprätthålla en hög kvalitet för patientsäkerhet och i munhälsoarbetet. STHF beklagar dock att utredningen inte lämnar förslag om en reglerad specialistkompetens för tandhygienistprofessionen. En reglerad specialistkompetens skulle möjliggöra mer avancerade insatser, stärka patientsäkerheten och bidra till högre kvalitet i såväl tandvård som folkhälsoarbete.

Tandhygienister är ett av två legitimationsyrken inom tandvården och möter stora delar av befolkningen regelbundet i ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande uppdrag. Professionen behandlar karies- och parodontala sjukdomar i alla åldersgrupper och arbetar i nära samverkan med tandvård, hälso- och sjukvård, primärvård och omsorg. I takt med att munhälsa allt tydligare kopplas till allmän hälsa, och att befolkningen blir äldre med kvarvarande tänder och mer komplexa behov, ökar kraven på fördjupad kompetens.

Det råder i dag en tydlig brist på tandhygienister i stora delar av landet, vilket påverkar både munhälsa, folkhälsa och inte minst patientsäkerhet.

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Postadress

c/o SRAT
Box 1419
111 84 STOCKHOLM

Besöksadress

Oxtorgsgatan 9-11, 5 tr
Organisationsnummer
802008-9812

Telefon

08-442 44 60

E-post

info@tandhygienistforening.se

Hemsida

www.tandhygienistforening.se

Bankgiro

5845-1477

För att säkra en långsiktig kompetensförsörjning måste yrket vara attraktivt att både utbilda sig till och stanna kvar i. Ett långt yrkesliv kräver därför strukturerade möjligheter till utveckling och livslångt lärande. En tydlig karriärväg med möjlighet till specialisering inom tandhygienistens kompetensområde skulle öka möjligheterna att rekrytera och behålla personal och ge arbetsgivare bättre förutsättningar till planering. Specialiserad kompetens, fortbildning och kontinuerlig utveckling är därmed inte enbart professionsfrågor, utan en grundförutsättning för att tandvården ska kunna erbjuda en effektiv, attraktiv, varaktig och patientsäker vård.

STHF vill i detta sammanhang även lyfta Nationella vårdkompetensrådet som i sin slutredovisning (S2023/00256) framhåller att vårdens professioner behöver karriärvägar som inte enbart bygger på chefskap, exempelvis karriär inom den kliniska och patientnära verksamheten. För tandvården innebär detta att strukturerade och kliniskt förankrade kompetensstegar – exempelvis för tandhygienister – måste utvecklas för att behålla och vidareutnyttja värdefull erfarenhet och kompetens. Det kräver samverkan mellan regioner, kommuner och lärosäten för att skapa likvärdiga och tydliga karriärvägar.

Angående remiss

Sveriges Tandhygienistförening (STHF) önskar härmed lämna ett yttrande gällande förslag till "Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov".

Som företrädare för tandhygienistprofessionen vill vi, med utgångspunkt i en förstärkt patientsäkerhet, särskilt framhålla behovet av att:

- tydliggöra tandhygienistens roll i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet,
- säkerställa en nationellt likvärdig och hållbar kompetensutveckling,
- utveckla och stärka möjligheten till specialistkompetenser inom tandhygienistprofessionen,
- stärka utbildning och forskning inom oral hälsa, hälsofrämjande och preventivt munhälsoarbete.

Synpunkter på utredningens förslag

1. Lagreglerad fortbildningsplikt

STHF tillstyrker förslagen men förespråkar flexibla modeller för hur kravet uppfylls och finansieras.

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Postadress

c/o SRAT
Box 1419
111 84 STOCKHOLM

Besöksadress

Oxtorgsgatan 9-11, 5 tr
Organisationsnummer
802008-9812

Telefon

08-442 44 60

E-post

info@tandhygienistforening.se

Hemsida

www.tandhygienistforening.se

Bankgiro

5845-1477

- Tandvården utvecklas snabbt genom digitalisering, nya behandlingsmetoder och ökad förståelse för sambandet mellan oral hälsa och allmän hälsa.
 - Tandhygienister behöver kontinuerlig kompetensutveckling för att kunna möta dessa förändringar och bidra till jämlik och säker vård.
 - Fortbildningsplikten bör åtföljas av statligt stöd, riktat mot både privata och offentliga vårdgivare, för att undvika skillnader i tillämpning.
-

2. Översyn av skyddade yrkestitlar och specialistkompetenser

STHF tillstyrker delvis.

- Vi stödjer översynen av skyddad yrkestitel för tandsköterskor och särskilt specialistkompetenser eftersom detta kan stärka tydlighet och patientsäkerhet.
 - För tandhygienister ser vi behov av att pröva möjligheten till specialistkompetenser, exempelvis inom:
 - geriatrisk tandvård,
 - avancerad prevention och hälsopromotion,
 - barn och unga.
 - En sådan utveckling kan stärka folkhälsoarbetet och bidra till att minska de socioekonomiska skillnaderna i munhälsa och på sikt allmänhälsan. Munhälsan är att betrakta som en del av den allmänna hälsan, vilket ligger i linje med nationella riktlinjer för tandvård (Socialstyrelsen, Artikelnummer: 2022-9-8114) såväl som WHO:s arbete för att stärka tandvårdens roll i hälsofrämjande och förebyggande arbete, "the Global strategy and action plan on oral health 2023–2030".
 - STHF föreslår pilotering av nya specialistroller i utvalda regioner före generell implementering.
-

3. Arbetsgivarens ansvar för kompetensförsörjning

STHF tillstyrker förslaget.

- Arbetsgivare har ett centralt ansvar för att säkerställa rätt kompetens, men för att kunna ta detta ansvar krävs nationella riktlinjer, uppföljning och avsatta resurser. Huvudmännen måste ges förutsättningar att planera långsiktigt, erbjuda strukturerad kompetensutveckling och aktivt arbeta med att rekrytera, behålla och vidareutbilda tandhygienister.

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Postadress

c/o SRAT
Box 1419
111 84 STOCKHOLM

Besöksadress

Oxtorgsgatan 9-11, 5 tr
Organisationsnummer
802008-9812

Telefon

08-442 44 60

E-post

info@tandhygienistforening.se

Hemsida

www.tandhygienistforening.se

Bankgiro

5845-1477

- För att undvika ojämlik kompetensutveckling krävs nationella styrmedel som säkerställer arbetsgivaransvar från både privat och offentlig tandvård.
 - STHF vill se en nationell strategi för kompetensförsörjning inom tandvården. För att tandvården ska kunna möta framtida vårdbehov krävs en samlad analys av hur demografiska förändringar påverkar behovet av personal och kompetens. En strategiskt planerad kompetensförsörjning är avgörande för att säkerställa att hela befolkningen – oavsett var man bor – får tillgång till en jämlik och patientsäker tandvård.
-

4. Utbildning och forskning

STHF tillstyrker med tillägg.

Utredningens förslag har en tydlig tyngdpunkt på fortbildning och vidareutbildning, vilket är välkommet. Utredningen betonar behovet av utbildning och forskning men utvecklar inte tandvårdens specifika behov. Samtidigt saknas en motsvarande satsning på att stärka tandhygienisters forskningsroll och akademiska karriärvägar. För att långsiktigt säkerställa hög kvalitet i tandhygienistutbildningen, och för att möta framtidens behov av forskningsbaserad kunskap inom tandvården, krävs en tydligare strategi.

Det är av största vikt att fler tandhygienister ges möjlighet att bedriva forskarutbildning och att akademiska karriärvägar utvecklas genom magister- och masterprogram, doktorandplatser samt kombinationstjänster mellan klinik och akademi. Detta är en förutsättning för att lärosätena ska kunna trygga sin kompetensförsörjning med disputerade lärare och forskare inom tandhygienistutbildningen. En starkt forskningsförankring bland tandhygienister bidrar direkt till utredningens övergripande mål om att stärka patientsäkerheten, genom att säkerställa att vården vilar på aktuell och evidensbaserad kunskap.

Yrkande:

Vi ser positivt på utredningens inriktning men anser att förslagen bör kompletteras med en tydlig strategi för att stärka tandhygienisters forskningsroll och akademiska karriärvägar. Staten bör i detta syfte säkerställa att resurser avsätts för forskarutbildning, kombinationstjänster och utbildningsprogram på avancerad nivå. Detta är nödvändigt för att garantera framtida kompetensförsörjning vid landets lärosäten och för att upprätthålla en kunskapsbaserad och patientsäker tandvård.

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Postadress

c/o SRAT
Box 1419
111 84 STOCKHOLM

Besöksadress

Oxtorgsgatan 9-11, 5 tr
Organisationsnummer
802008-9812

Telefon

08-442 44 60

E-post

info@tandhygienistforening.se

Hemsida

www.tandhygienistforening.se

Bankgiro

5845-1477

STHF vill framhålla att:

- **Tandhygienistutbildningen** måste ges resurser för att möta ökande behov av evidensbaserad prevention och hälsofrämjande arbete samt tvärprofessionellt samarbete.
- **Forskning inom oral hälsa** bör stärkas och ges en tydligare roll i nationell forskningspolitik. Det behövs särskilt inom områden som:
 - sambandet mellan oral och allmän hälsa,
 - prevention och hälsofrämjande arbete,
 - äldre och sköra patientgrupper,
 - socioekonomiska skillnader i munhälsa.
- Utbildning, klinik och forskning måste knytas närmare samman för att säkerställa att tandvården även framöver kan bedrivas på vetenskaplig grund.

Avslutande synpunkter

STHF ser positivt på utredningens ambitioner. För att förslagen ska få verklig effekt inom tandvården krävs dock:

- tydlig inkludering av tandhygienistens roll i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet,
- möjligheter till att specialistkompetens för tandhygienister utvecklas,
- statligt stöd för att säkerställa likvärdig fortbildning i hela landet,
- en satsning på utbildning och forskning inom oral hälsa.

Vi uppmanar regeringen att i det fortsatta lagstiftningsarbetet särskilt beakta tandvårdens och tandhygienistens bidrag till en god och jämlik hälsa i befolkningen.

Sveriges Tandhygienistförening
genom
Ulrika Lindmark, styrelseledamot

Sveriges Tandhygienistförening, STHF

Postadress

c/o SRAT
Box 1419
111 84 STOCKHOLM

Besöksadress

Oxtorgsgatan 9-11, 5 tr
Organisationsnummer
802008-9812

Telefon

08-442 44 60

E-post

info@tandhygienistforening.se

Hemsida

www.tandhygienistforening.se

Bankgiro

5845-1477